

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОВОЗНАВЧІ АСПЕКТИ АНТИЧНИХ

ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТІВ

Рівень вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

Освітньо-професійна програма для всіх ОП

Спеціальність **В 11 Філологія**

Спеціалізація

Галузь знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні кафедри
загального та германського мовознавства

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Мовознавчі аспекти античних літературних текстів
Викладач (-і)	Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон викладача	0973704170
Е-mail викладача	uliana.pankiv@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.cnu.edu.ua
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс Мовознавчі аспекти античних літературних текстів ознайомлює студентів-філологів з літературою античного світу як частиною гуманітарного фундаменту європейської цивілізації; розкриває основні засоби її впливу на вербальну репрезентацію загальнолюдських цінностей; пояснює необхідність перекладознавчих студій для вдосконаленого сприйняття української мови і літератури; поглиблює загальну лінгвістичну підготовку майбутніх філологів, що опановують мови неспоріднених груп.

Предметом вивчення вибіркової дисципліни є класичні латинськомовні тексти, що належать до різних літературних жанрів, і стали одним із засобів формування європейського культурного простору. Засвоєння основ латинської метрики та віршування, лексикології та елементів синтаксису сприяє формуванню знань про систему і структуру латинської мови; передбачає вміння розуміти джерела походження та шляхи проникнення латинських фразеологізмів у сучасні європейські мови; розвиває комунікативну культуру здобувачів освіти шляхом використання в усному і писемному мовленні латинських крилатих висловів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у студентів теоретичних знань про місце і роль класичних мов і античної літератури у житті європейських народів та їх впливу на становлення українського літературного простору; розуміння зв'язку інтра- та екстралінгвальних чинників у розвитку мовних засобів репрезентації спільних цінностей.

Основними цілями вивчення дисципліни є засвоєння студентами знань про формування, періодизацію та основні жанри античної літератури; вплив давньогрецької культури на цивілізаційні процеси стародавнього Риму; семантичний та етимологічний аналіз запозичених лексичних одиниць у літературознавчій та лінгвістичній термінології; виявлення впливу латинської мови на літературний процес в Україні на різних часових зрізах.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Під час вивчення ОК Мовознавчі аспекти античних літературних текстів студенти набувають таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту.

ФК. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
6	усі	3	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу: його предмет, завдання і значення. Поняття античності у культурному, філософському та суспільно-політичному вимірі. Давньогрецька і латинська - мови європейської античності. Коротко про історію виникнення та періодизацію давньогрецької та латинської мов. Літературні твори античності як писемні пам'ятки, проблеми їх збереження та ідентифікації.	2	-	6
Тема 2. Система міфологічних номінацій як основа античної літератури та позачасовий складник європейського культурного коду. Поняття міфу та міфологічної номінації. Семантична структура давньогрецьких і латинських міфологічних імен та назв; шляхи та способи їх засвоєння європейською культурою.	-	2	4
Тема 3. Жанри давньогрецької літератури та її періодизація. Давньогрецький епос (Гомер: "Іліада" та "Одісея"). "Батрахоміомехія" – перша літературна пародія. Грецька драма і театр: трагедія (Есхіл, Софокл, Еврипід) і комедія (Аристофан).	2	2	6
Тема 4. Становлення та розвиток римської літератури. Переклад із давньогрецької як перший літературний твір римлян. Лірична поезія, поема (Лукрецій, Овідій, Вергілій Гораций). Філософська та історична проза (Сенека, Салюстій Тит Лівій). <i>Satura tota nostra est</i> . Інтертекстуальність латинської класичної літератури.	-	2	6
Тема 5. Основні мовні засоби латинської літератури. Синонімія та варіативність лексики. Номінативне поле і лінгвокультурна репрезентація універсальних концептів у творах античної літератури.	2	2	6
Тема 6. Риторичні засоби у прозових і поетичних творах римської літератури. Філософський діалог у латинських прозових літературних текстах. <i>Orationes</i> античних авторів як зразок ораторського мистецтва.	2	2	6
Тема 7. Переклади давньогрецьких і латинських літературних текстів українською мовою. Переклад з класичних мов як форма міжкультурного діалогу віддалених у час цивілізацій. Національне відродження - суспільна передумова формування перекладацької традиції. Хронологія перекладу з класичних мов та найвідоміші представники (Пантелеймон Куліш, Іван Франко, Микола Зеров, Борис Тен, Андрій Содомора).	2	2	6

Тема 8. Паремійний фонд класичних мов, що виник на основі літературних творів : шляхи формування, традиції використання, особливості перекладу та українські відповідники. Вживання латинських фразеологізмів у творах українських авторів.	-	2	4
Тема 9. Античність у творчості Івана Франка. Перші студентські дослідження, переклади із класичних мов, твори за мотивами історії Стародавнього Риму, афоризми з латинської й давньогрецької мов у збірниках приповідок, зібраних та упорядкованих І. Франком.	2	2	8
Тема 10. Переспіви, інтерпретації, античні мотиви, наукові коментарі до творів античної літератури у творчості українських письменників та поетів. Роль дослівного перекладу у транслатології з класичних мов.	2	2	8
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою. Практичні заняття – 50 балів. Підсумкова контрольна робота – 30 балів. Самостійна робота (індивідуальне/творче завдання) – 20 балів.</p> <p>Здобувач освіти може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих тем (але не більше 10 балів) відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота виконується аудиторно та складається із завдань, що відповідають навчальному матеріалу, котрий студенти засвоювали на лекційних і практичних заняттях та опрацьовували самостійно.</p>

<p>Практичні заняття</p>	<p>Максимальний бал за практичні заняття становить 50 балів. Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях,</p>
	<p>не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання 90% завдань під час вивчення дисципліни. При виставленні оцінки враховуються навчальні досягнення здобувачів освіти (бали), набрані за виконання всіх видів робіт під час поточного контролю, а також бали за результати неформальної освіти.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована (усна, письмова).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, як навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: [Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

8. Рекомендована література

1. Котляревський І. Енеїда. Київ: Фоліо, 2005. 230 с.
2. Коротюк О. В., Станіч В. С. Словник латинських висловів. Київ; ОВК, 2021. 218 с.
3. Латинська мова в Україні XV – початку XVIII століття. Відп. ред.. Миронова В. М. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. 581 с.
4. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. К.: Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с. Режим доступу: <http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf>.
5. Паньків У. Л. Концепт *дружба* в римській лінгвокультурі. *Закарпатські філологічні студії*. № 32. Том 2. 2023. С. 93-97.
6. Паньків У. Л. Концепт *щастя* у латинській мові. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 34 (73). № 6. 2023. С. 82 – 86.
7. Паньків У. Л. Латинська мова для філологів: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2024. 120 с.
8. Сафроняк О.В., Волощук В.М., Волощук М. В. Латинська мова: підручник. Львів:

ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 457 с.

9. Трофимук М. С. Латиномовна література України XV – XIX ст.: жанри, мотиви, ідеї. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 380 с.

10. Уляна Паньків. Вербальна репрезентація лінгвокультурного концепту *щастя* у латинській мові. *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 69. Том 3. 2023. С. 146 – 150.

11. Уляна Паньків. Номінативне поле концепту «щастя» в латинській мові. *Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово*. 2023. № 18(69). С.63 – 71.

Інформаційні ресурси:

<https://www.cambridgescp.com>

. <https://www.conted.ox.ac.uk/about/latin-language-courses>

. <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.

. <https://latinaomnibus.pl/>

. <http://www.pinax.com.ua>

Викладач : Паньків У. Л., доцент кафедри загального та германського мовознавства